

נלבישך שלמת בטון ומלט - פרוייקט הגלריות הקיבוציות למלאת ששים שנה למדינה

M.R.I

- פראנס לרנר * גלריה נחשון

נשכח בחלל

מודל ספינת החלל של פראנס לרנר הינו איזכור למודל מפורק של MIR, ספינת החלל החלוצה של רוסיה. זו ממשיכה לנוע בתנועה בלתי פוסקת סביב כדור הארץ, תנועה חסרת תועלת, שאיבדה זה מכבר כל תכלית או מטרה. החללית היא יצירה שאיבדה כל קשר אל יוצרה: פעם היא היתה סמל חי להישגים מדעיים ולכושר ההמצאה של האנושות, ואילו עתה היא אינה אלא פיסת מתכת כבדה, דוממת ונטולת משמעות.

הראש שהגה את יצירת החללית מנותק עתה מהגוף ומונח סגור בתוך קופסה. אם נרצה להביט בראש מבעד לחורים שבקופסה, יתגלו לנו רק קטעים מפורקים. הלב, קוצב- הלב של היצירה הזאת, אף הוא מנותק מהגוף, מווסת שאיבד את יכולת הוויסות. וכך נעדר כאן דימוי ויזואלי שהיה יכול לייצג מכלול שלם ומשמעותי.

השלט-רחוק כבר אינו פועל. הראש שבו נולדה היצירה, המוח שניווט אותה, מנותק ושוב אינו נחוץ. החללית נעה סביב כדור הארץ כשהיא נשלטת, ובו בזמן לא-נשלטת: גורלה נחרץ מראש, כמו גורלו של סזיפוס, כמו גולם הקם על יוצרו; היא איבדה את יעדה.

האם היתה תכלית לבנייתה של החללית? האם היתה תוצר רב הישג של המלחמה הקרה, שנועד לכבוש טריטוריות נוספות, הפעם בחלל החיצון? האם תימצא התשובה אם נתבונן אחורה, אל העבר, דרך עין שלישית הקבועה בעורפו של הראש היוצר? או אולי עלינו לכוון את מבטנו קדימה, אל עבר העתיד? החללית הנשכחת היא תזכורת דוממת ובעלת עוצמה להישג מדעי שאיבד זה מכבר כל תכלית, כמו שקית ניילון מושלכת ולא מתכלה.

היצירה של לרנר מהווה תזכורת לקיום המודרני, קיום שבו הלב והראש מנותקים זה מזה וממקור יצירתם המדעית. הקיום איבד את משמעותו ונע ללא מטרה במסלול הזוי, מוטרף. היצירה המנותקת מיוצרה חיה עתה את חייה העצמאיים, ונעה ללא נקודת סיום בחלל ובזמן, נשלטת על ידי חוקים חיצוניים למרחב המוכר לנו.

הרישום התלוי בחדר הקטן מציע דרך ייצוג של פרספקטיבה. אולם המרחב הנתון שבחדר אינו מאפשר את קיומה של זו בחווית ההתבוננות.
"כך קורה בכל האוטופיות. הן תמיד נהיות שטוחות.. " אומרת האמנית.

אלי וויסטוב (פסיכיאטר ואנליסט).